

شیرازی اصطلاحات فنی

زیر نظر محمد درویش زاده

سرشناسه	محمد درویش زاده، ۱۳۵۰
عنوان و نام پدیدآور	فهرستگان اصطلاحات حقوقی / محمد درویش زاده
مشخصات نشر	تهران: داد و دانش، ۱۳۹۱
مشخصات ظاهری	۷۴۲ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۶-۰۲-۲
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	حقوق - ایران - اصطلاح‌ها و تعبیرها
رده‌بندی کنگره	۹۱۳۱۹ ف ۴/د۴ KM۲۶
رده‌بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۳
شماره کتابشناسی ملی	۳۰۳۸۲۷۵



انتشارات دادودانش

عنوان کتاب:	فهرستگان اصطلاحات حقوقی
مؤلف:	محمد درویش زاده
طراح جلد و صفحه‌آراء:	علیرضا دارستانی
مدیر اجرایی:	فاطمه ماستری فراهانی
ناظر چاپ:	علی اکبر درویش زاده (مقدس)
ناشر:	داد و دانش
نوبت و سال چاپ:	اول، ۱۳۹۱
قطع و تیراژ:	رحلی، ۱۰۰۰ نسخه
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۸۸۶-۰۲-۲
قیمت:	۱۹۰۰۰ ریال
به سفارش:	دائرة المعارف حقوق و قانون ایران (حقا)

آدرس: تهران، میدان انقلاب، خیابان وحید نظری بین خیابان دانشگاه و
فخررازی، پلاک ۴۵، ساختمان سادات، طبقه ۷، واحد ۱۶

تلفن مرکز پخش: ۰۲۱-۶۶۴۱۴۵۶۲ ۰۲۱-۶۶۴۶۷۲۵۲

۱- فهرستگان‌ها بمثابة خالیگاه ادبیات حقوقی معاصر:

به حکایت آمارهای یونسکو، رشد صنعت نشر بین‌المللی سه برابر رشد جمعیت دنیا، اعلام شده است.^۱ تولید آثار و ادبیات حقوقی در کشور ما نیز، شتابی هماهنگ با همین آمار دارد. پی آیند این وضعیت، مشکلاتی است که از آن به «انفجار اطلاعات» تعبیر شده است. به عبارت دیگر، اباحت بوده‌وار اطلاعات، مشکلاتی در «بازیابی سریع و آسان» آن‌ها، پدید آورده است و عملاً بهره‌مندی از این تولیدات را کاهش داده است. دانش «مهندسی ناوبری اطلاعات»، برای غلبه بر این مشکلات، راهکارهایی را طراحی و ارائه کرده است، از جمله این راه‌کارها می‌توان به طراحی و تهیه «فهرستگان‌ها» اشاره کرد. از نظر تخصصی، فهرستگان‌ها از انواع کتاب‌شناسی‌ها و کتب مرجع به شمار می‌روند. هدف این منابع عبارت است از: کمک به استفاده کنندگان، برای بازیابی سریع و آسان اطلاعات مورد نیاز^۲ هر فهرستگان، تشکیل شده از چند فهرست است که در نظم معین و واحدی باز تنظیم می‌شوند.^۳ به عبارت دیگر، فهرستگان‌ها عبارتند از: «فهرست فهرست‌ها» این منابع برای تحقق هدف بازیابی سریع و آسان اطلاعات، سازماندهی می‌شوند. در کشورهای توسعه یافته، فهرستگان‌ها اهمیت بالایی دارند، و از نظر حجمی نیز گسترده می‌باشند. به عنوان مثال، فهرستگان کتابخانه کنگره آمریکا، از مرز یک هزار جلد هم گذشته است.^۴

۱. مرادی، نورالله، مرجع شناسی، فرهنگ معاصر، چاپ پنجم، سال ۸۱ ص ۳۳

۲. همان ص ۳۰

۳. همان ص ۶۶

۴. همان ص ۷۱

در کشور ما، برای آثار و ادبیات حقوقی، هیچ فهرستگانی تهیه نشده است!^۵ در نتیجه شاهد کاهش بهره‌وری و افت شاخص «مصرف علم» می‌باشیم. اتلاف وقت محققان حقوقی (قضات، وکلا، و دانشجویان حقوقی)، برای بازیابی اطلاعات مورد نیاز و همچنین تضییع سرمایه‌های انسانی و مادی در پژوهش‌های حقوقی؛ به دلیل تکراری بودن و ... از جمله ضایعاتی است که بخش عمده آن‌ها به دلیل «عدم تهیه فهرستگان از ادبیات حقوقی کشور» می‌باشد. بنابراین بی‌وجه نخواهد بود که خلأ فهرستگان را یکی از مهم‌ترین خالیگاه‌های اساسی ادبیات حقوقی معاصر بدانیم، خلأیی که در گذشته نیز صاحب این قلم بر آن تأکید داشته است.^۶

۲- کارکرد فهرستگان‌ها در پژوهش‌های دایرةالمعارف حقوق و قانون ایران:

پس از بنیان‌گذاری دایرةالمعارف حقا (حقوق و قانون ایران)، خلأ وجودی فهرستگان، نمودی عینی‌تر یافت. به گونه‌ای که مستقیماً راه بر انجام برخی پژوهش‌ها دشوار و حتی مسدود شد. زیرا جامعه‌ی اصلی مورد تحقیق در این دایرةالمعارف عبارت بود از «تمام آثار فارسی تدوین شده در حقوق داخلی ایران». بر این اساس بازیابی سریع و آسان این اطلاعات مستلزم وجود فهرستگان‌های تخصصی حقوقی بوده و به ناچار مجبور به طراحی سلسله‌ای از فهرستگان‌های مورد نیاز شدیم.

۳- طراحی سلسله‌ای از فهرستگان‌های مورد نیاز:

به دلیل پیش‌نیاز بودن این پژوهش‌ها، سلسله‌ای از فهرستگان‌های مورد نیاز طراحی و در دست تدوین قرار گرفتند.

۵ در چند سال گذشته دو جلد کتاب توسط معاونت آموزش قوه قضاییه با عنوان فهرستگان پایان‌نامه‌های حقوقی منتشر شده است. ر.ک

فهرستگان پایان‌نامه‌های قضایی، انتشارات جنگل

۶ ر.ک منبع پیشین، مقدمه کتاب ص ۱۲

عناوین این فهرستگان‌ها به شرح زیر است :

- ۱- فهرستگان اصطلاحات حقوقی (ترمینولوژی حقوق) در یک مجلد (کتاب حاضر)
 - ۲- فهرستگان آرای هیأت عمومی دیوان عالی کشور در یک مجلد
 - ۳- فهرستگان محتوای کتب و مقالات حقوقی در پانزده مجلد
 - ۴- فهرستگان نمایه مواد قانونی در دو مجلد
 - ۵- فهرستگان آرای قضایی در سه مجلد
 - ۶- فهرستگان نظرات اداره حقوقی در سه مجلد
 - ۷- فهرستگان نشست‌های قضایی در دو مجلد
- علاوه بر اینها فهرستگان پایان‌نامه‌های حقوقی در گذشته در دو مجلد به چاپ رسیده است که آن هم باید به روزرسانی شود که صرف نظر از این مورد مجموع فهرستگان‌هایی که توسط این دایرةالمعارف در دست تدوین قرار دارد بالغ بر سی جلد می‌باشد.
- مشکل اصلی در تهیه این منابع آنست که علی‌رغم زحمت و هزینه‌بری بالایی که انجام این پژوهش‌ها دارد؛ اما به دلیل تیراژ آن‌ها، هزینه انجام کار برگشت نمی‌شود. لذا کمتر مؤسسه‌ای حاضر به انجام این سرمایه‌گذاری‌ها می‌باشد. اما دایرةالمعارف حقاً به دلیل تمهیدی که به ادبیات حقوقی معاصر دارد؛ بر آن شد تا با سرمایه‌گذاری لازم این پژوهش‌ها را به انجام رساند.
- اکنون یکی از این پژوهش‌ها با عنوان «فهرستگان اصطلاحات حقوقی» در یک جلد آماده شده که در ادامه ویژگی‌های آن بیان می‌شود.
- ۴- ویژگی فهرستگان اصطلاحات حقوقی به شرح زیر است:

۴-۱- تعداد ۱۷ عنوان کتاب در ۳۹ جلد و ۲۶۸۸۴ صفحه در تهیه این فهرستگان مورد فیش‌برداری قرار گرفته‌اند.

۴-۲- مشخصات این منابع در جدول پایانی آمده است.

۳-۴- مشخصات هر یک از این منابع، با علامت اختصاری تعریف شده است. این علائم در جدول پایانی منعکس شده است.

۴-۴- اصطلاحات تکرار شده در چند منبع به دنبال هم ذکر شده است، تا امکان مقایسه و مراجعه و بازیابی آن فراهم شود.

۵-۴- منابع مورد استفاده شامل تمام منابع حقوقی به علاوه چند منبع فقهی و قرآنی بوده است، اما از دو منبع اخیر تنها اصلاحات حقوقی آن گزینش شده اند.

۶-۴- تنظیم اصطلاحات به ترتیب الفبایی می باشد.

۷-۴- برای شناسایی هر اصطلاح در این فهرستگان باید از ترتیب الفبایی آن استفاده کرد .

۸-۴- برای سهولت بازیابی هر اصطلاح از منبع اصلی می توان از طریق مراجعه به شماره صفحه آن اقدام کرد.

۹-۴- درج حرف (ص) در جدول به معنی صفحه و حرف ش به معنی شماره اصطلاح است .

۱۰-۴- مهم ترین کارکردهای این فهرستگان عبارت است از «شناسایی و مقایسه تعاریف حقوق دانان از یک اصطلاح تخصصی» علاوه بر آن در کار مهم «واژه گزینی» در جریان تدوین دایرةالمعارف حقوق و قانون ایران نیز مورد استفاده می باشد.

تقدیر و تشکر

در تهیه این اثر، همکاران سخت کوش ما در دایرةالمعارف حقا متحمل زحماتی شده اند که به رسم تقدیر اسامی آن ها ذکر می شود .

۱. سرکار خانم فاطمه ماستری فراهانی که مدیریت تولید اثر و مدیریت اجرایی کار را بر عهده داشتند.

۲. آقای علیرضا دارستانی که طراحی جلد و صفحه آرایی کتاب را انجام دادند.

۳. آقای حسن خجسته پناه که کار تایپ این مجموعه را انجام دادند.

امید آن که تهیه این اثر در اعتلای فرهنگ و ادبیات حقوقی کشور عزیزمان مؤثر باشد. بحون الله تعالی

محمد درویش زاده

رئیس دایرةالمعارف حقوق و قانون ایران (حقا)